

T.C.
DEVLET PERSONEL BAŐKANLIĐI

Sayı : 31292642-157.00[647.02]-3077

Konu : Aile yardımı ödeneği

24/06/2014

ÇEVRE VE ŐEHİRCİLİK BAKANLIĞINA

İlgi : 30/04/2014 tarihli ve 12202449-45.03/1426 sayılı yazı.

Devlet memurunun eŐinin 5510 sayılı Kanunun 50 inci maddesi kapsamında isteğe bağlı sigortalı olması, ek 5 inci madde kapsamında tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz şekilde çalışarak sigortalı olması veya geçici 16 ncı maddesi kapsamında oturduğu evde imal ettiği ürünleri işyeri açmaksızın satmak suretiyle sigortalı olması halinde, Devlet memuruna aile yardımı ödeneği verilip verilemeyeceği hususunda görüş talep eden ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Aile yardımı ödeneği" başlıklı 202 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; "**Evli bulunan Devlet memurlarına aile yardımı ödeneği verilir.**

Bu yardım, memurun her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışmayan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almayan eşi için 1500, ... gösterge rakamının... aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktar üzerinden ödenir. ... Bu fıkrada yer alan gösterge rakamlarını 3 katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir." hükmüne yer verilerek memurun her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışmayan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almayan eşi için 1500 gösterge rakamı üzerinden aile yardımı ödeneği verilmesi öngörölmüş, söz konusu gösterge rakamını üç katına kadar artırma hususunda ise Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir.

Mezkur yetkiye istinaden 3/1/2011 tarihli ve 2011/1241 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Kararın 4 üncü maddesiyle 202 nci maddede yer alan ve eŐ için ödenmekte olan aile yardımı ödeneğine esas (1500) gösterge rakamının 1/1/2011 tarihinden itibaren (1823) olarak; 3/7/2011 tarihli ve 2011/2022 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Kararın 3 üncü maddesiyle de, 1/7/2011 tarihinden itibaren (2134) olarak uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

657 sayılı Kanunun "Aile yardımı ödeneğine hak kazanma" başlıklı 204 üncü maddesinde; "**Memur, eŐ için ödenen aile yardımı ödeneğine evlendiği; ...tarihi takip eden ay başından itibaren hak kazanır.**" ve "Aile yardımı ödeneği hakkına kaybetme" başlıklı 205 inci maddesinde de; "**Memur, eŐ için ödenen aile yardımı ödeneği hakkını eŐinden boşanma veya eŐinin ölümü, ... hallerin vukuunu takip eden ay başından itibaren kaybeder.**" hükümlerine yer verilmiştir.

Göröldüğü üzere, 657 sayılı Kanunun 202 nci maddesi uyarınca Devlet memuruna eşi için aile yardımı ödeneği verilebilmesi için, sigortalı olup olmadığına (veya sigortanın türüne) bakılmaksızın, eŐinin her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı herhangi bir işte çalışmaması koşulu aranmıştır. Bu kapsamda memurun sigortalı olsun veya olmasın menfaat karşılığı çalışmaya başlaması halinde, aile yardımı ödeneğininin 205 inci madde uyarınca eŐin çalışmaya başladığı tarihi takip eden ay başından itibaren kesilmesi gerekir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun "İsteğe bağlı sigorta ve şartları" başlıklı 50 inci maddesinde; "**İsteğe bağlı sigorta; kişilerin isteğe bağlı olarak prim ödemek suretiyle uzun vadeli sigorta kollarına ve genel sağlık sigortasına tâbi olmalarını sağlayan sigortadır.**

İsteğe bağlı sigortalı olabilmek için Türkiye'de ikamet edenler ile Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ölkelerdeki Türk vatandaşlarından;

a) Bu Kanuna tâbi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmamak veya sigortalı olarak çalışmakla birlikte ay içerisinde 30 günden az çalışmak ya da tam gün çalışmamak,

b) Kendi sigortalılığı nedeniyle aylık bağlanmamış olmak,

c) 18 yaşını doldurmuş bulunmak,

d) İsteğe bağlı sigorta talep dilekçesiyle Kuruma başvuruda bulunmak,

Adres: İzmir Cad. No: 41 Kızılay/ANKARA

Telefon: 0 (312) 408 70 00 Faks: 0 (312) 418 82 91

E-posta: info@dpg.gov.tr Elektronik Ağ: http://www.dpg.gov.tr/

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.

Evrak teyidi http://ehyssorgu.dpg.gov.tr:8080 adresinden F06P-0LRG-DOAB kodu ile yapılabilir.

şartları aranır." hükmüne yer verilmek suretiyle, isteğe bağlı sigortalı olabilmek için "sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmamak" veya "sigortalı çalışmakla birlikte ay içerisinde 30 günden az çalışmak" yahut "sigortalı çalışmakla birlikte ay içerisinde tam gün çalışmamak" gerektiği belirtilmiştir. Görüldüğü üzere "çalışmayanlar" isteğe bağlı sigortalı olabildiği gibi, "çalışanlar" da belirli koşulların varlığında isteğe bağlı sigortalı olabilmektedir. Bu kapsamda, memurun isteğe bağlı sigortalı çşinin, menfaat karşılığı herhangi bir işte çalışmaması halinde aile yardımı ödeneğinden yararlanabilmesi mümkün olmakta, ancak menfaat karşılığı herhangi bir işte çalışması durumunda "çalıştığı aylar" için aile yardımı ödeneğinden yararlanabilmesi mümkün bulunmamaktadır.

5510 sayılı Kanunun geçici 16 ncı maddesinde ise; "... 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde belirtilen işleri, hizmet akdiyle herhangi bir işverene tabi olmaksızın sürekli ve kazanç getirici nitelikte yaptıkları Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Kurumca belirlenen usul ve esaslara göre tespit edilen kadın isteğe bağlı sigortalılar; bu maddenin yürürlüğe girdiği yıl için 82 ncı maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının onbeş katı üzerinden başlanılarak, takip eden her yıl için bir puan artırılmak suretiyle otuz katını geçmemek üzere malullük, yaşlılık, ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası primi öderler." ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun "Vergiden muaf esnaf" başlıklı 9 uncu maddesinde; "Ticaret ve sanat erbabından aşağıda yazılı şekil ve suretle çalışanlar gelir vergisinden muaftır. ...

6. Evlerde kullanılan dikiş, nakış, mutfak robotu, ütü ve benzeri makine ve aletler hariç olmak üzere, muharrir kuvvet kullanmamak ve dışarıdan işçi almamak şartıyla; oturdukları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamûlleri, kırpıntı deriden üretilen mamûller, örgü, dantel, her nevi nakış işleri ve turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, pul, payet, boncuk işleme, tığ örgü işleri, ip ve urganları, tarhana, erişte, mantı gibi ürünleri işyeri açmaksızın satanlar. Bu ürünlerin, pazar takibi suretiyle satılması ile ticarî, ziraî veya meslekî faaliyetleri dolayısıyla gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olanların düzenledikleri hariç olmak üzere; düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satılması muafliktan faydalanmaya engel değildir..." hükümlerine yer verilmek suretiyle, oturduğu evde imal ettiği ürünleri işyeri açmaksızın ve herhangi bir işverene tabi olmaksızın satan kadınlardan, yaptıkları bu işlerin sürekli ve kazanç getirici nitelikte olduğu tespit edilen isteğe bağlı sigortalıların ödeyecekleri prim tutarları belirlenmiştir. Bu kapsamda 5510 sayılı Kanunun geçici 16 ncı maddesi kapsamında olan kadınlar isteğe bağlı sigortalı oldukları için, menfaat karşılığı herhangi bir işte çalışmaları sebebiyle, "çalıştıkları aylar" için aile yardımı ödeneğinden yararlanabilmeleri mümkün bulunmamaktadır.

5510 sayılı Kanunun "Sigortalı sayılmayanlar" başlıklı 6 ncı maddesinde ise; "Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları hükümlerinin uygulanmasında; ...

1) ... Kanunun ek 5 inci maddesi kapsamında sayılanlar hariç olmak üzere, tarım işlerinde veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz işlerde çalışanlar ...

4 üncü ve 5 inci maddelere göre sigortalı sayılmaz." hükmüne yer verilerek, tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz işlerde çalışanların sigortalı sayılmayacakları belirtilmiş, ancak "Tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanların sigortalılığı" başlıklı ek 5 inci maddesinde; "4 üncü madde ile isteğe bağlı sigortalılık hükümleri ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 ncı maddesi kapsamında sigortalı olmayan, kendi sigortalılıklarından dolayı bu kanunlara göre gelir veya aylık almayan ve 18 yaşını doldurmuş olanlardan; tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanlar, örneği Kurumca hazırlanan ve Kurumca belirlenen ilgili muhtarlık, birlik, kuruluş, il veya ilçe tarım müdürlükleri tarafından usulüne uygun olarak düzenlenip onaylanmış belgeleri ile talepte buldukları tarihten itibaren sigortalı sayılırlar. ...

Tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanlar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar. ...

Bu madde kapsamındaki sigortalıların primlerinin yılda bir veya birden fazla dönem halinde ödenmesini ve ödeme tarihlerini belirlemeye Kurum yetkilidir. ...

Kamu idarelerinin tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalıştırılanlar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz ..." hükmüne yer verilmek suretiyle, tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanların talepleri halinde sigortalı sayılacakları ifade edilmiştir. Bu kapsamda 5510 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesi kapsamında olan ve tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanların, menfaat karşılığı herhangi bir işte çalışıyor

Adres: İzmir Cad. No: 41 Kızılay/ANKARA

Telefon: 0 (312) 408 70 00 Faks: 0 (312) 418 82 91

E-posta: info@dpg.gov.tr Elektronik Ağ: http://www.dpg.gov.tr/

2 / 3

Hüseyin KUNDAK

Devlet Personel Uzmanı

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <http://ebysorgu.dpg.gov.tr:8080> adresinden F06P-0LRG-DOAB kodu ile yapılabilir.

olmaları sebebiyle, "çalıştıkları aylar" için aile yardımı ödeneğinden yararlanabilmeleri mümkün bulunmamaktadır.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde;

1) 5510 sayılı Kanunun 50 inci maddesi kapsamında, isteğe bağlı sigortalı olan ancak her ne olursa olsun menfaat karşılığı herhangi bir işte çalışmayan eşi için, Devlet memuruna aile yardımı ödeneği verilmesinin mümkün bulunduğu,

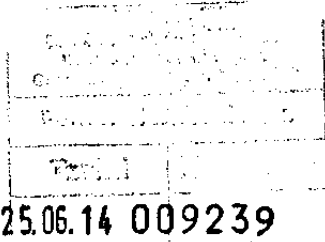
2) 5510 sayılı Kanunun 50 inci maddesi kapsamında, isteğe bağlı sigortalı olan ve menfaat karşılığı herhangi bir işte çalışan eşi için, "çalıştığı aylarda" Devlet memuruna aile yardımı ödeneği verilmesinin mümkün bulunmadığı,

3) 5510 sayılı Kanunun geçici 16 ncı maddesi kapsamında olan kadınlar isteğe bağlı sigortalı oldukları için, menfaat karşılığı herhangi bir işte çalışmaları sebebiyle, "çalıştığı aylarda" Devlet memuruna aile yardımı ödeneği verilmesinin mümkün bulunmadığı,

4) Tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışmakta olan ve 5510 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesi kapsamında sigortalı olan eşi için, "çalıştığı aylarda" Devlet memuruna aile yardımı ödeneği verilmesinin mümkün bulunmadığı,

mütalaa edilmektedir.
Bilgilerinize arz ederim.

Şaban TALAŞ
Başkan a.
Devlet Personel Başkan Yardımcısı

Güvenli Elektronik İmza ile
Aşır İle Aynıdır.

Adres: İzmir Cad. No: 41 Kızılay/ANKARA
Telefon: 0 (312) 408 70 00 Faks: 0 (312) 418 82 91
E-posta: info@dpb.gov.tr Elektronik Ağ: http://www.dpb.gov.tr/

3 / 3

Hüseyin KUNDAK
Devlet Personel Uzmanı

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <http://ebysorgu.dpb.gov.tr:8080> adresinden F06P-0LRG-DOAB kodu ile yapılabilir.